

> Retouradres

Algemene Rekenkamer
t.a.v. President Duisenberg
Postbus 20015
2500 EA Den Haag

**DG Digitalisering &
Overheidsorganisatie**
DGDOO-CIO Rijk

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag

Datum
Betreft Bestuurlijke reactie Rapport 'Focus op AI bij de Rijksoverheid'

Onze referentie
2024-0000812277

Uw referentie

Geachte President,

Allereerst dank ik u voor het voorliggende focusonderzoek betreffende AI binnen de Rijksoverheid dat onder uw leiding is uitgevoerd. Het rapport biedt een eerste inzicht op basis van zelfrapportage in de manier waarop Rijksorganisaties bezig zijn met AI en de mate waarin zij overzicht hebben over de AI-systemen die worden ingezet. In het licht van de Europese AI-verordening (hierna: AI-verordening) die in augustus 2024 in werking is getreden, is aandacht voor AI-technologie vereist.

Strekking van het onderzoek

De ARK heeft een snelle en toch in omvang uitgebreide inventarisatie uitgevoerd door 70 organisaties die onderdeel uitmaken van de Rijksoverheid of daarmee verbonden zijn. Deze organisaties is gevraagd om aan te geven of en wat voor AI-systemen zij gebruiken.

Volgens het rapport zien sommige overheidsorganisaties kansen voor het efficiënter maken van de interne bedrijfsvoering, maar ontbreekt het op dit moment op plekken aan expertise en capaciteit, is er niet altijd duidelijkheid over wet- en regelgeving voor datadeling, is de infrastructuur mogelijk onvoldoende en is er vaak sprake van een toenemende verantwoordingslast. Daarnaast wordt opgemerkt dat het maken van risicoafwegingen niet overal op een uniforme manier gebeurt binnen de Rijksoverheid en dat overheidsorganisaties moeite kunnen hebben met het classificeren van AI-systemen op basis van de AI-verordening.

Reactie

Centraal staat dat het proces om bij de Rijksoverheid te komen tot verantwoorde inzet van AI (en algoritmes) reeds sinds jaren is ingezet en dat de AI-verordening een belangrijke katalysator is om belang, bewustzijn en compliance binnen de Rijksoverheid te vergroten. Inventarisaties zoals dit focusonderzoek bieden naast objectief inzicht in de complexiteit ook diepgaand begrip en bevestiging welke vervolgstappen benodigd zijn.

Het onderzoek bestond uit een snelle inventarisatie die gebruik maakte van het begrippenkader van de AI-verordening, zoals de definitie van AI-systeem en de risicocategorieën (waaronder 'hoog-risico' en 'verboden' AI-praktijken). Omdat de AI-verordening pas recentelijk in werking is getreden, worstelen organisaties soms nog met de beoordeling of een AI-systeem aan de definitie van een hoog-risico

voldoet of zelfs verboden is. Dit is ook een van de conclusies van het rapport. De verboden treden per 2 februari 2025 in werking en de eisen die worden gesteld aan hoog risico systemen vanaf augustus 2026. Een belangrijke eerste stap voor de Rijksoverheid is daarom om duidelijkheid te creëren over de definities en classificaties uit de wet. Hiervoor zullen op termijn ook richtsnoeren vanuit de Europese Commissie hierover gepubliceerd worden, die extra handvatten geven over de reikwijdte van de verschillende classificaties.

Ten aanzien van de AI-verordening wordt daarom binnen de Rijksoverheid gewerkt aan kennisproducten, het vergroten van bewustwording en impactanalyses om op die manier te voldoen aan de wetgeving. Zoals het rapport ook aangeeft, is het hierbij van belang om de samenhang tussen deze ondersteunende instrumenten te bewaken. Op deze manier worden Rijksoverheidsorganisaties ondersteund om AI-systemen volgens de AI-verordening te classificeren en de juiste stappen te nemen. Dit moet als eerste gebeuren voor de AI-systemen die per 2 februari 2025 door de AI-verordening worden verboden. Het heeft voor overheidsorganisaties nu de hoogste prioriteit om deze systemen te inventariseren in hoeverre deze systemen momenteel in gebruik zijn en, indien dat het geval is, dit gebruik te beëindigen.

Naast de naleving van de AI-verordening door haar eigen organisaties, wordt er vanuit de Rijksoverheid ook gewerkt aan de randvoorwaarden voor een goede nationale implementatie van deze wet. Dit betekent dat er onder andere toezicht wordt ingericht, private en publieke organisaties worden geïnformeerd over de gevolgen van de wet en dat er actief wordt bijgedragen aan de nadere invulling van de AI-verordening op Europees niveau. Vanuit de I-strategie Rijk wordt sinds 2021 gewerkt aan verantwoorde inzet van AI (en algoritmes). De volgende stap is dat eind 2025 ten minste alle hoog-risico algoritmes in het Algoritmeregister zijn gepubliceerd. Bovendien wordt eind 2024 de volgende versie van het Algoritmekader gepubliceerd. Dit kader geeft een overzicht van alle vereisten uit wetten waaraan overheidsorganisaties moeten voldoen bij de inzet van algoritmen en AI samenkomen (AI-verordening, AVG, Awb, Awgb, Auteurswet, BIO, Grondwet).

Concluderend ben ik verheugd met dit onderzoek dat ons als Rijkoverheid helpt om de juiste prioriteit te geven aan verantwoorde inzet van een veelbelovende ontwikkeling waarbij wij oog hebben voor inclusie, transparantie en gelijke en eerlijke behandeling van betrokkenen. Alleen als we blijven inzetten op verantwoorde en betrouwbare AI kan de overheid de kansen aangrijpen die deze technologie biedt. Mijn dank gaat zodoende uit naar het werk van de Algemene Rekenkamer en de weg vooruit wordt bij de Rijkoverheid doorgezet.

Met vriendelijke groet,

mede namens de Minister van Economische Zaken,

De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Digitalisering en Koninkrijksrelaties

Zsolt Szabó